

CRIATURES

✎ OLGA VALLEJO

🕒 19/08/2017

Realment hi ha un rellotge biològic per a la maternitat?

En realitat és el context social i no les dones el que determina si hi ha rellotge i com funciona

Fins ben passada la segona meitat del segle XX la majoria de parelles no decideixen conscientment quan formen una família. Es casen joves i tenen fills. És un fet que succeeix sense plantejar-se alternatives. Però els temps han canviat i **la incorporació de la dona al món laboral és un dels motius que ha retardat l'edat de tenir fills**. Espanya és un dels

dones duen a terme projectes personals més enllà de procrear i posposen la maternitat fins que elles decideixen. Ara es pot esperar i decidir si es vol tenir fills o no: "La vida passa molt ràpid. Sovint arriben a la consulta dones que ronden els 40 i volen tenir fills. Els han passat els anys sense adonar-se'n", explica el doctor Carlos Dosouto, metge d'endocrinologia ginecològica i de reproducció assistida, adjunt del servei de medicina de la reproducció de Dexeus Mujer. "No crec que hi hagi un rellotge biològic, es tracta més d'un rellotge social que depèn de l'entorn, que és el que realment influeix. **Més enllà de les dones que tenen un desig intens de ser mares, n'hi ha unes altres que es qüestionen tenir fills quan amics i família comencen a tenir-ne.** Em pregunto fins a quin punt ho desitgen de veritat o hi ha una sèrie de factors que les condicionen", diu Dosouto. També hi ha dones que arran d'una crisi existencial quan ronden els 40 es comencen a plantejar la necessitat de deixar descendència. Unes altres arriben a la consulta amb sentiment de culpa, per haver viscut infinitat d'experiències i haver-s'ho passat molt bé, però dubten si seran dones completes si no són mares.

"No crec que hi hagi un rellotge biològic, es tracta més d'un rellotge social que depèn de l'entorn, que és el que realment influeix"

CARLOS DOSOUTO - METGE D'ENDOCRINOLOGIA GINECOLÒGICA

CONSTRUCCIÓ SOCIAL

Des de l'antropologia l'explicació del cicle vital es pensa com una construcció social que no ha de ser igual en totes les cultures. Hi ha dones que senten el rellotge biològic, la necessitat de tenir fills a l'edat que socialment es considera adequada per fer-ho. Des del grup de recerca AFIN (Famílies i Infància) de la UAB es plantegen per què i en quins moments ho senten: "Després d'entrevistar 21 parelles heterosexuales amb una relació estable de llarga durada hem vist que hi ha dones que han sentit la necessitat i les ganes de tenir fills, tot i que no ho descriuen com una crida del cos que no poden escollir. Arran d'aquesta necessitat decideixen deixar de prendre mesures anticonceptives per tenir aquests fills que desitgen", explica l'antropòloga Bruna Álvarez, membre del grup.

La Lou té 45 anys. No té fills ni n'ha volgut tenir mai. I el rellotge biològic? "Si és cert que existeix, el meu està espatllat -diu fent broma-. No és que no m'agradin els nens, m'encanten els dels altres i m'ho he passat molt bé amb els meus nebots, he disfrutat fent de tieta, però **mai he tingut la necessitat de tenir els meus propis fills**", explica la Lou. Fa més de deu anys que té una parella. El seu company té una filla (20) d'una relació anterior. Reconeix que això li ha

tret un pes de sobre, perquè si hagués sigut per ell n'haurien tingut, però el fet que hagués cobert aquesta parcel·la, i que ella l'hi deixés ben clar des d'un principi, ha fet que no ampliïn la família. Sempre s'ha portat bé amb la noia: "No li he fet de mare perquè ja té la seva mare i tampoc ho he necessitat. En general tothom creu que has de tenir fills. **Sovint la gent és pesada dient-te que no saps el que t'estàs perdent o que ets una egoista.** No sento que hagi renunciat a res i encara menys que hagi sigut una tria per no perdre la meua llibertat", explica la Lou.

"En general tothom creu que has de tenir fills. No sento que hagi renunciat a res i encara menys que hagi sigut una tria per no perdre la meua llibertat"

LOU - 45 ANYS

Admet que sobrepasant els 40 va plantejar-se què passaria si tots tenien raó i se n'adonava massa tard, però el dubte va durar tres segons. "Ara que molts dirien que se m'ha covat l'arròs encara estic més contenta sabent que he fet el que sempre havia volgut", diu satisfeta. L'antropòloga explica que **la maternitat s'havia considerat tradicionalment com un mandat**: "Això està canviant, tot i que és cert que a partir dels 30-34 si no tens fills la pregunta és constant, especialment a les dones. El més curiós és que a les mares no se'ls pregunta per què els han tingut", comenta Álvarez.

L'explicació antropològica

Antropològicament el concepte de rellotge biològic és una manera d'explicar el cicle vital i s'utilitza per descriure quan es considera adequat tenir fills. En funció del context social en què ens trobem la xifra varia. Hi ha cultures on es pensa que a partir dels 30 anys -i cada cop més quan s'acosten els 40-és un bon moment per tenir descendència. En canvi en altres cultures consideren que a aquestes edats els pares són ja massa grans i que els 15 o 20 anys són les edats ideals. A Catalunya són els homes els que habitualment fan referència al rellotge biològic de les seves parelles per motivar la decisió de tenir un fill, mentre que les dones parlen més de necessitat, ganes o il·lusió de tenir fills.

RELLOTGES INVISIBLES

La Glòria és mare. Diu que mai va sentir el rellotge biològic: "Encara que no descartava tenir fills, creia que hi havia altres coses que m'ampliïn per ser feliç, no tenia la necessitat de ser mare per

sentir-me realitzada com a dona”, admet. Mai feia gaire cas als nadons fins que va agafar en braços el fill d’una amiga ara fa 5 anys i li va despertar una tendresa que no havia sentit abans. Per primera vegada va pensar que podria estar bé tenir fills. Aleshores en tenia 37 i no tenia parella. A partir de llavors quan sortia amb algú sí que es plantejava si tindria descendència amb aquell noi. Tenir fills mai havia sigut el seu objectiu, no buscava algú per convertir-se en mare, però quan va conèixer el pare del seu fill tot va canviar: “Era una experiència vital realment important per a ell, sempre havia tingut clar que volia ser pare”. Sabien que amb les edats que tenien no es podien encantar i el ginecòleg li va recomanar que si ho tenia clar s’espavilés. “Catorze mesos després d’estrenar-nos com a parella ja estava embarassada”, explica.

PER QUAN? PER ARA

El fet que els anticonceptius permetin separar sexe de reproducció fa que les persones puguin decidir quan volen ser pares. A més, **les tècniques de reproducció assistida permeten que es puguin tenir fills més tard, assumint les dificultats d’embaràs que a vegades aquest retard pot suposar.** A la nostra societat l’edat habitual per tenir fills és al voltant dels 30, tot i que s’està endarrerint, de manera que l’edat considerada biològicament adequada per tenir fills i l’edat social no coincideixen. Hi ha parelles que posposen la maternitat confiant que s’hi posaran i serà ràpid, però la biologia no funciona així, tenir un fill és bastant més complex. **Hi ha un excés de confiança en la medicina i les tècniques de reproducció assistida, malgrat que les taxes d’èxit no són del 100%.** El doctor Dosouto creu que aquest optimisme és fruit del desconeixement dels processos i del fet que les referències que es tenen són dels que finalment tenen fills. “Majoritàriament són processos que s’amaguen, per això no sabem res dels altres, els que es queden pel camí”.

A favor de la normalització de la no maternitat

Ens fixem en un fragment del llibre 'No madres. Mujeres sin hijos contra los tópicos', de María Fernández-Miranda (Plaza y Janés, 2017): “Si la maternitat no era el gran objectiu de la meua vida ni tan sols a aquelles altures (36 anys), per què després em vaig sotmetre voluntàriament a la tortura de passar per set fecundacions in vitro?”, es pregunta la periodista Fernández-Miranda. En aquest llibre l’autora explica la seva història i la d’altres dones que han arribat a la no maternitat per decisió pròpia, qüestions biològiques o d’altres tipus.